

مخاطرات کارگری و چرخه معیوب پیشگیری از تکرار حوادث

کار در محدوده خطر

محمد معصومیان
گزارش نویسن

میلاد روشنائی و سید اصغر افضل‌ی در ریزش معدن زغال سنگ طرزه استان سمنان جان خود را از دست دادند. آن طور که فرشاد اسماعیلی حقوقدان و فعال حوزه کار می‌گوید در ایران روزانه ۴ تا ۵ کارگر در حوادث کارگاهی یا در حین کار می‌میرند. فاجعه‌ای که در سکوت هر روزه رخ می‌دهد. آنقدر پیدا و در عین حال پنهان که انگار نه انگار روزی چرخ‌های اقتصاد این کشور را می‌چرخانند، فرزند کسی بودند و نان آور خانواده‌ای. چرا حوادث کارگری و مرگ در حین کار به اتفاقی روزمره تبدیل شده است؟ قوانین حوزه کار ایراد دارد؟ اراده‌ای برای پیشگیری وجود ندارد یا ضمانت اجرا ضعیف است؟

سال‌هاست که قصه تلخ کارگران تکرار می‌شود، حادثه‌ای به صدا اخبار می‌رود، شیون خانواده‌ها در تصاویر بسته دوربین‌های عکاسی ثبت می‌شود، خبرنگاران به سرعت خود را به محل حادثه می‌رسانند، مقام‌های مسئول و پیمانکاران و صاحبکار صف می‌کشند تا از آخرین کمک‌ها و پیگیری‌ها بگویند و در صحنه آخر پیکرهای بی‌جان کارگران روی دست همکاران‌شان تشییع می‌شوند. حادثه معدن زمستان یورت و معدن طرزه جزواین دسته هستند اما انبوهی از کارگران در عصری بهاری وقتی در حال بالا رفتن از دایست برچی هستند سقوط می‌کنند و بی‌صدا دفن می‌شوند یا در حال خفر چاهی در ناکجاآباد، دیواره چاه ریزش می‌کند و تمام.

رضا دهقان‌زاده رئیس اداره بازماندگان سازمان تأمین اجتماعی از خانواده‌هایی می‌گوید که بعد از مرگ نان آور خانواده روزگار سختی را تجربه می‌کنند، جوانانی

که بعد از مرگ پدر حامی خود را از دست می‌دهند و به سمت آسیب‌های اجتماعی کشیده می‌شوند. او معتقد است نگاه کارفرما به منفعت زودگذر شخصی یکی از ریشه‌های مهم بروز اینگونه اتفاقات‌ها است. دهقان‌زاده توسعه نیافتگی را سنگ زیربنای این اتفاق‌ها در حوزه کارگری می‌داند: «ما در ایران قوانین و آیین‌نامه‌های زیادی در این حوزه داریم اما با قوانین و آیین‌نامه، یک کشور رشد نمی‌کند. وقتی در جامعه‌ای همه چیز پولی می‌شود، از او می‌پرسم آیا اراده‌ای برای تغییر این وضعیت در حوزه کارگری و این مرگ‌های هر روزه وجود دارد؟ دهقان‌زاده در پاسخ می‌گوید: «نه متأسفانه و موارد صرفاً به‌صورت جزیره‌ای در قالب ماده ۶۶ قانون تأمین اجتماعی بررسی می‌شوند،

در صورتی که کارفرما مقصر شناخته شود به میزان قصورش می‌بایست هزینه‌های پرداخت مستمری به بازماندگان مرحوم را متقبل شود یا اینکه مستمری ۱۰ سال را یکجا به تأمین اجتماعی (به میزان قصور) پرداخت کند. اما عملاً هدف اصلی که کاهش آسیب‌های شغلی است مغفول مانده و در مبادله پول بین کارفرما و سازمان تأمین اجتماعی خلاصه شده است به جای آنکه هدف قانونگذار که کاهش آسیب‌های شغلی و حفاظت از کارگر بوده مدنظر باشد.»

فرشاد اسماعیلی حقوقدان معتقد است ادامه این وضعیت به ضرر همه ذینفعان از کارفرما و کارگر تا تأمین اجتماعی و دولت و حتی قوای دیگر است. او پیشگیری از وقوع حادثه را راهی شدنی اما مستلزم مقررات‌گذاری‌های مجدد در سیاستگذاری در زمینه ایمنی می‌داند: «باید یک اقع اجتماعی بوجود بیاید تا همه افراد و نهادها و

دارند انگیزه‌ای برای درگیر شدن با کارفرما و نظارت دقیق ندارند.» او که عضو کمیته حقوقی هیأت ملی بررسی حادثه پلاسکو بوده بحران مرگ در واقع طبق قانون قرار است که اگر می‌داند که البته در هیاهوی اخبار و لا به لای قوانین به درد نخور و سردرگم، گم می‌شود: «یکی از مسائل مهم تعدد نهادهایی است که در این زمینه تداخل و تزامم مسئولیت دارند. طی بررسی ما در حادثه پلاسکو بیش از ۲۰ نهاد و ارگان شناسایی کردم که در امور مختلف مسئولیت داشتند چه قبل و چه بعد از حادثه، آنقدر این مسئولیت‌ها متعدد بود که عملاً در نتیجه هیچ کس مسئولیت نمی‌پذیرفت و توپ را در زمین نهاد دیگری شوت می‌کرد.»

اسماعیلی پیشنهاد یک متولی واحد را ارائه می‌دهد: «یک آژانس اجتماعی که متولی اصلی باشد، هم کار شبه اجرایی بکند، هم کار شبه تقنینی و هم کار شبه

قضایی می‌تواند در این زمینه موفق عمل کند. می‌توان کارکردهای سایر قوا را هم به این آژانس داد که لازمه آن تغییر سیاست‌های ایمنی و ضمانت اجراهای کارآمد و قوی، پیگیری و بازرسی و جریمه و برخورد است.» او راه‌هایی مانند آموزش از طریق رسانه‌های پر تیراژ و ملی، ایجاد کلاس‌های آموزش ایمنی را جزو کارهایی می‌داند که می‌تواند کمک‌کننده باشد.

خودم را جای کارفرمایی می‌گذارم که قرار است کارگاهی ساختمانی را برای ساخت برچی بازگشایی کند. کارفرمایی که مصالح و سازه و کارگر را تنها وسیله‌ای برای رسیدن به پول بیشتر می‌بیند. وقتی به تجربه ثابت شده اگر اتفاقی هم در محل کار برای کارگر بیفتد می‌توان با دادن پول به اقوام کارگر قصیه را رفع و رجوع کرد، چگونه برخورد می‌کرد؟ وقتی چند بار پیش از این هم کارگری را در کارگاه دیگری از دست داده باشم و با

پرداخت دیه توانسته باشم به کارم ادامه دهم، آیا بازهم خودم را تحت فشار آیین‌نامه‌هایی قرار می‌دهم که هیچکس نظارتی بر عملکرد آنها ندارد؟

سال‌هاست که سقوط از دایست یکی از اولین علل مرگ و میر کارگران است اما هیچگاه شاهد برنامه‌ای برای پیشگیری از اتفاق نبوده‌ایم. آن‌طور که فرشاد اسماعیلی می‌گوید نبود شکل و اتحادیه‌ای یکپارچه، یکی از ضعف‌هایی است که موجب شده کارگران صدایی واحد برای استیقای حقوق اولیه انسانی خود و برای نجات جان خود نداشته باشند: «همه ارگان‌ها و نهادها و ادارات بزرگ و کوچک وقتی ذیل سیاست واحد یکپارچه درست عمل نکنند، نمی‌توان انتظار داشت ماشین پیشگیری در مسیر درست حرکت کند. تا وقتی که پول دیه کارگر بخش ناچیزی از دارایی و درآمد کارفرما از معدن است و جریمه‌ای سنگین و برخوردی موثر و سیاستی

جدی در کار نیست در بر همین پاشنه می‌چرخد.»

سوآلی که ذهنم را مشغول کرده این است که چطور می‌شود اتفاقی که همه در آن ضرر می‌کنند سال‌های متمادی تکرار شود؟ هیچ ضلعی در حوزه کار از مرگ و میر کارگران به معنای حقیقی منتفع نمی‌شود و جدا از مسائل اقتصادی تبعات اجتماعی فراوانی هم دارد. بی‌سرپرست شدن خانواده‌ها و مشکلات معیشتی که گریبانگیر آنها می‌شود می‌تواند در درآمدت آسیب‌های فراوانی بزند اما چرا هیچ اراده‌ای برای ایستادن در مقابل این چرخ دنده‌های مرگ وجود ندارد. خاطرم هست بعد از چند سال که به روستای سوسر رفتم تا با خانواده‌های کارگرانی که در معدن زمستان یورت جان خود را از دست داده بودند، صحبت کنم، زنان از خواسته‌های فرزندان کوچک خود، می‌گفتند و هزینه‌های سرسام‌آور زندگی با مستمری اندکی که می‌گرفتند.

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

افقی:

جدول عادی

- عروس شهرهای ایران- یازیگر سریال در حال پخش «صبح آخرین روز»
- محل توقف وسایل نقلیه- هر چیز بد و زشت-
- کلّه- ارسباران امروزی- پیغام موبایلی- مرگ
- پوشش چرخ خودرو- مخفف از ما- صاحب و دارنده
- وسيله احتیاطی- افراطی- گیاه بیچک
- عمل منافی- واجب و ضروری- دوست صمیمی
- جانوری درختی- ماهیت ذاتی- حلقوم
- مکان- بقای مدرن- نرم‌افزار حل مسائل ریاضی
- بازداشتن از انجام کار ناشایست- آفلوآنزا- ایل
- ناتی بسیار نازک- کاری بی‌رنگ و بی‌بو- مرتبه اول
- خبرگزاری دانشجویان- قابل‌تصور- پرنده‌ای پرسروصدا
- قانون چنگیز- آدم بسیار سخت‌گیر- ستون دروازه
- طلا- تیره، ظلمانی- قلمه‌زدن- زلف
- سر باز‌زدن- تاجریری- طالب موفقیت دیگران
- به‌عنوان گله یا تعجب به کسی که پس از مدت‌ها پیدایش شده و نزد کسی برود می‌گویند- کفش مخصوص ورزشکار

عمودی:

- حقیقی- سلاح
- خرده‌گیری- تنبلی- بهره‌وام
- فلز رسانا- مخلص و بی‌ریا- بنفش بسیار روشن- نفس دردمند
- پوشاندن- گلی سفید و معطر- بهشت‌ها
- در معدن جویند- ژرف‌گاه- شهری در استان «گیلان»
- از خوراک پرندگان- هنر نمایشی- پارچه روپوشی
- ابرقریق- الگو- هنگ موزون- رفیق
- اعصابی در نخاع
- همداستان «برهم»- چندوزیر- گماشتن- مشک آب
- آفریده شدن- ضد مغرب‌ا- دوزن که یک شوهر داشته‌باشد
- طبیعی- الله اکبر گفتن- کفر
- خانه کوچک جنگلی- پرش عصبی- حمله و هجوم
- واحد سنجش غیرت- وسیله خنک نگهدارنده- خاصیت گوشی‌های امروزی- تعجب بانو
- ضد «باخت»- دنباله و بقیه چیز- آرزوی بزرگ و هدف متعالی
- بنیانگذار صفاریان- کوارتز یا سنگ کریستال

افقی:

جدول ویژه

- به تنهایی- سریع‌ترین انسان جهان
- بیوسفر- نوعی شیمی-

بن‌بست بدن

- زنده پشت جانور- جد قوم عاد- دست به کاری زدن- محلی در اطراف «تهران»
- از توابع «بجنورد»- همگانی‌تر- باقی ماندن
- نوبت بازی- شهری نزدیک «نائین»- انش دادن
- اشتباه غیر ارادی لفظی- واضح- محل گردش

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

جدول سودوکو

متوسط					
۱	۷	۶			
۲		۳	۱	۵	
۳			۲		
۹	۳	۸	۵		
۸		۷			۵
			۹	۳	۸
				۶	۹
			۲	۱	۸
			۸		۳

خیلی سخت					
۳		۲		۶	
		۴		۱	۵
			۴		۳
۲	۶			۸	
۴		۲			۷
		۷		۴	
			۷		
		۸	۷		
				۹	
		۶			۸

۷	۸	۶	۱	۵	۳	۲	۴	۹	۸
۸	۱	۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۷
۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۶	۵	۳	۸	۱	۷	۲	۹	۴	۷
۲	۹	۷	۴	۱	۸	۳	۶	۵	۷
۵	۳	۷	۲	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۸	۱	۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۷
۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۶	۵	۳	۸	۱	۷	۲	۹	۴	۷
۲	۹	۷	۴	۱	۸	۳	۶	۵	۷

۴			۳	۸	۲		۷		
		۲	۵	۴					
	۸								
۹	۶		۱						
۲	۷		۸	۹		۴	۶		
۳		۱		۵		۷	۸		
		۹					۲		
			۱	۸	۳				
۸		۴	۹	۲					۵

۳			۴		۲	۷			
				۷	۸		۹	۴	
	۴		۲	۷					
		۶		۴				۹	
		۸	۹			۷			
۷	۲	۱							
۳		۸		۱			۷		

۷	۸	۶	۱	۵	۳	۲	۴	۹	۸
۸	۱	۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۷
۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۶	۵	۳	۸	۱	۷	۲	۹	۴	۷
۲	۹	۷	۴	۱	۸	۳	۶	۵	۷
۵	۳	۷	۲	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۸	۱	۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۷
۳	۷	۲	۵	۹	۴	۶	۱	۸	۷
۶	۵	۳	۸	۱	۷	۲	۹	۴	۷
۲	۹	۷	۴	۱	۸	۳	۶	۵	۷

۳۶۷۰

۷۶۳۶

۳۶۷۰

۷۶۳۶

۳۶۷۰

۷۶۳۶

یک آژانس

اجتماعی که متولی

اصلی باشد، هم کار

شبه اجرایی بکند،

هم کار شبه تقنینی و

هم کار شبه قضایی

می‌تواند در زمینه

پیشگیری از حوادث

کارگری موفق

عمل کند. می‌توان

کارکردهای سایر قوا

را هم به این آژانس

داد که لازمه آن

تغییر سیاست‌های

ایمنی و ضمانت

اجراهای کارآمد

و قوی، پیگیری و

بازرسی و جریمه و

برخورد است